

Van bouwplaats naar groene kade

Als in 2016 blijkt dat de Jacob Catskade aan de waterkant serieus aan het verzakken is, grijpt de gemeente in: de waterzijde wordt afgezet met hekken en de kade wordt eenrichtingsverkeer. Langs het water ligt een brede strook er bij als een bouwplaats tijdens de bouwvak.

Dat brengt kadebewoner Arjen op een idee: „Laten we iets gekks doen met die kale, ongebruikte kade. Met wat strandstoelen creëer je zó een stadsstrandje voor de deur, wat moestuinbakken en grote picknicktafels maken het al snel veel gezelliger.”

Arjen zet zijn ideeën op papier en presenteert die samen met een aantal burens in De Koperen Knoop aan de gebiedsmakelaar en de Regie-groep. „Niet lang daarna ligt er een laagje zand over de straatstenen, komen er strandstoelen en heuse parasols. Alles wordt keurig in elkaar gezet, netjes aangelegd en natuurlijk hufterproof, zoals we dat op z'n Amsterdams zeggen.”

Veel bewoners reageren positief. „De meesten vinden het leuk dat de kale kade gezelliger en groener wordt. Een moestuinbak wordt steeds door twee bewoners gedeeld en de omwonenden zijn duidelijk blij met dit initiatief.”

Wat als een leuk idee begon, is in minder dan een jaar tijd uitgegroeid tot een fleurige kade, waar bewoners en passanten volop genieten. „Het is echt ideaal: de kade ligt op het zuiden en het water voor je plantjes haal je simpel uit de vaart. Bewoners staan te werken in hun tuintje, raken met elkaar aan de praat, delen kennis en ervaringen, en soms ook hun plantjes. Ik ben erg gelukkig met hoe het er nu bij staat”, besluit de bedenker en bouwer van deze groene kade.

Vera

Vera, al twintig jaar bewoonster van de Jacob Catskade, is blij. „Moet je kijken hoe mooi alles er bij staat”, en ze wijst naar haar moestuinbak vol planten. Dankzij haar moestuintje heeft ze nu meer contact met haar burens, naast wie ze al jaren woont.

„Je ontmoet elkaar, kijkt wat er in andere bakken staat of vraagt hoe iemand iets doet. Omdat je met hetzelfde bezig bent, heb je een aanleiding om elkaar aan te spreken.” Ook de grote picknicktafels zorgen voor extra gezelligheid. „Soms neem ik een fles wijn mee, en anderen zelfs een hapje te eten, en dan zitten we heerlijk met elkaar te kletsen. Het is prettig om op die manier contact met de burens te maken; ongedwongen en spontaan.”

Vera is ook blij met de kadestrandjes: „Op een zonnige dag dachten mijn vriend en ik: 'Ach, waarom met de auto naar het strand rijden? We gaan gewoon lekker aan de kade zitten dan hoef je ook niet van alles mee te slepen.' We hebben toen echt genoten van dit unieke strandje voor de deur. Je kunt er af en toe heerlijk rustig wat lezen of gewoon genieten.”

De groene vluchtheuvel

Mensen voelen zich vaak prettiger als ze voldoende groen om zich heen hebben. Even een momentje tussen het groen om tot rust te komen of om over iets na te

denken is voor velen herkenbaar. Groen geeft rust in ons vaak hectische bestaan als stadsbewoner.

Aan Wageningen University and Research onderzoeken ze het optimaal inrichten en beheren van de groene ruimte. Ze constateren onder andere dat natuur in het algemeen kan aanzetten tot sociaal contact en kan bijdragen aan herstel van stress.

Mark Mieras, natuurkundige en wetenschapsjournalist, gespecialiseerd in hersenontwikkeling, legt uit: “Planten en bomen verspreiden stoffen die een aantoonbaar kalmerend effect hebben op ons zenuwstelsel. Dat verklaart voor een deel dat aanwezigheid in de natuur zo’n verkwikkend effect op ons heeft. Maar ook naar natuur kijken, al is het maar uit het raam van je woonkamer, heeft een positief effect.” Een klein beetje groen blijkt dus al verrassend veel invloed te hebben.

Aletta

De zon schijnt volop en ik neem plaats aan de picknicktafel. Even later roept iemand vanuit een woning: „Kopje thee?” Kort daarop zit ik te praten met Alette, inmiddels een kwart eeuw bewoonster van de Jacob Catskade.

„Toen ik de kans kreeg me op te geven voor een moestuinbak, aarzelde ik geen moment. Dat groen is zo veel gezelliger dan een rij geparkeerde auto's voor de deur!

Ook werklui uit de buurt komen tijdens de pauze aan de picknicktafel hun lunch opeten. Toeristen en voorbijgangers kijken soms hun ogen uit en bewonderen uitgebreid de bakken. Je ziet gewoon dat mensen blij worden van al die bloemen en het groen.”

Als Aletta haar bak en andere plantjes laat zien, licht ze toe: „Ik heb inderdaad ook een stel potten met planten hier neergezet. En pal aan het water heb ik wat steentjes weggehaald en mooie bloemen en aardbeienplantjes gepoot. Maar die aardbeitjes zijn er al af voor ze goed en wel rijp zijn. Ach, dan genieten de vogels en andere beestjes er maar van. Als ik heerlijk bezig ben tussen mijn bloemen en planten. voel ik me gewoon heel prettig.”

Ramin

In de roerige jaren zeventig vluchtte Ramin uit Iran en hij woont inmiddels ruim dertig jaar aan de kade. „Ik vind het een mooi idee en natuurlijk doe ik daar aan mee”, vertelt hij enthousiast. Hij is ronduit gelukkig met de moestuin aan het water. „Mijn achtertuinje ligt in de schaduw en er komt bijna geen zonlicht. De moestuinbak ligt echter op het zuiden en al mijn planten groeien daar geweldig.”

Hij laat me zijn boontjes proeven en vertelt glimlachend: „Wat je zelf op natuurlijke wijze kweekt smaakt zó veel lekkerder dan wat je in de winkel koopt. Groenten en fruit horen bij bepaalde seizoenen; die moet je niet kunstmatig het hele jaar door kweken. De natuur laat planten groeien. Aan die planten komen de vruchten waarvan wij en ook veel dieren genieten. Zo simpel werkt het in de natuur.”

Wat Ramin betreft blijven de moestuinbakken staan, ook na het herstel van de kade. „Het is echt veel beter zo. Door het eenrichtingsverkeer is het hier rustiger geworden en komt er minder zwaar verkeer langs. En dat we minder parkeerplekken hebben, lijkt geen enkel probleem te zijn. Met deze mooie tuinen op pootjes kunnen we dan van onze verse groenten en kruiden blijven genieten.”

Stadsnatuur móét gewoon

Groen in de stad is niet alleen belangrijk voor hoe mensen zich voelen, of voor dieren en planten. Ook voor wateropslag en -afvoer zijn groene oases in de stad van essentieel belang.

Rainproof Amsterdam is groot voorstander van meer groen in de stad: 'Een beplante bodem warmt in de zomer veel minder op dan een stenen ondergrond. Bomen, struiken en planten bieden daarnaast ruimte aan allerlei dieren en houden door verdamping de omgeving koel.' Het is bovendien heel eenvoudig: 'Door een rij tegels te verwijderen langs de gevel aan de straatkant en een tuintje aan te leggen, kan het afstromende regenwater in de grond infiltreren.'

Atlas Natuurlijk Kapitaal (ANK), een platform voor kennis en discussie over natuurlijk kapitaal, vult aan: 'Een gevarieerde kruidenvegetatie is ook belangrijk voor insecten die bloemen bestuiven, met name wilde bijen, vlinders en zweefvliegen.'

'In 2050 woont zeventig procent van de mensheid in steden', stelt Wageningen University. 'Hierdoor worden vraagstukken rond duurzaamheid en kwaliteit van leven voor die steden steeds dringender.' Kortom, ook kleine groene initiatieven in de buurt dragen bij aan de natuurlijke en gezonde balans in de stad en zorgen voor het behoud van de broodnodige stadsnatuur.

Tania

Toen ze een uitnodiging kreeg om deel te nemen, reageerden Tania en haar vriendin enthousiast. „We wilden graag samen zo'n moestuinbak onderhouden. Het was ook allemaal prima geregeld, je hoefde maar weinig zelf te doen en het was heel betaalbaar. Maar naast mijn studie en werk houd ik soms eigenlijk te weinig tijd over om aan het tuintje te werken. Dat hebben we een beetje onderschat.”

„Door mijn drukke leven heb ik soms behoefte aan wat rust en stilte.” Ook dat vindt Tania aan de groene kade: „Het is fijn om even mijn hoofd leeg te krijgen door tussen de planten bezig te zijn of gewoon even rustig aan het water te zitten.”

De bak van Tania en haar vriendin is een echte moestuin vol eetbare planten. „Ik vind het zo mooi om zelf een zaadje in de grond te stoppen en dat te zien opgroeien. En tot slot mag je dan je eigen eten oogsten.

Postelein, peultjes en kamille groeien fantastisch hier aan de waterkant. Het

eerste jaar waren we nog wat ongeduldig en hebben we verschillende soorten sla gezaaid. Toen dat opkwam, moesten we elke dag verse sla eten, want we hadden eigenlijk te veel gezaaid, maar daar hebben we van geleerd.”

Een groene stad

Na het gesprek met de initiatiefnemer van de moestuinbakken en de enthousiaste reacties van de kadebewoners, plus de aanvullende literatuur is het nut, nee, de noodzaak van kleinschalig groen in de buurt duidelijk. Het is niet alleen prettig en gezonder voor de direct omwonenden, het vervult ook functies voor de afvoer en opslag van regenwater, helpt de stad verkoelen tijdens tropische dagen en creëert een fijne leefomgeving voor plant en dier. Bovendien draagt het bij aan het in stand houden van de bijenpopulatie.

Het is dus van groot belang om in een almaar groter groeiende stad te zorgen dat er voldoende groen tussen al dat steen te vinden is en blijft. Groen wordt inmiddels zelfs door economen steeds meer op waarde geschat.

De moestuinbakken aan de Jacob Catskade blijven voorlopig nog gewoon staan. Het herstel van de kade vindt waarschijnlijk in 2021 plaats en in de tussentijd wordt in samenspraak met de kadebewoners gekeken naar de toekomstige inrichting. Dit biedt mogelijkheden om de groene kade in deze of een andere vorm te behouden.

Stedelijk groen kan tot onverwacht mooie resultaten leiden, zoals bijvoorbeeld ook de voedselbosbakken van Ruijtergaard aan de De Ruijterkade. In ruime bakken worden daar veelal eetbare planten, struiken en boompjes geplant, zodat je midden in de stad eetbare en groene gebieden creëert. Het idee is om dit door de hele stad te gaan doen.

Aristide Weitenberg (De Groene Hoogte)